GAZETA KRAKOWSKA

Nro 101.

Z KRAKOWA DNIA 17 GRUDNIA 1823 ROKU WE ŚRODĘ.

— *Z Krakowa.* —

Na 5tym Posiedzeniu Seymu Rzeczypospolitey Krakowskiey dnia 5 Grudnia 1823 r.

Sekretarz Seymu odczytał odezwę Senatu obeymuiącą udział Rachunków funduszu ogólnego z roku etatowego 18²²/₂₃ które Kommissyi Skarbowey do urzędowego użycia przesłane zostały.

Poczem Reprezentant X. Dubiecki, Delegowany z Kapituły miał głos następny:

Z obowiązku moiego Stanu nie powinienem mówić przeciwko wnioskowi Reprezentanta Nowickiego podanemu na dniu onegdayszym, aby Dochód całkowity z Loteryi był na Towarzystwo Dobroczynności obrócony, ale iako Członek Izby Prawodawczey, mam drugi Obowiązek, bydź za dobrym Rządem i całością Skarbu. Gdyby te dwa Obowiązki nie mogły bydź połączone, pierwszy litości nad ubogiemi wzruszyłby serce moie, ale gdy mogą, należy do tego szukać środków, któreby co rok wzmagaiącą się liczbę ubostwa, zmnieyszały co rok.

Wiadomo wszystkim, że pierwsze Zgromadzenie ubogich było tylko Osób ośmdziesiąt kilka, dziś zay wiemy z Obrazu statystycznego, że iest utrzymywanych osób 323, prócz tych co po domach i po ulicach chodzą, więc cztery razy więcey, niż pierwszy zakład. — Cóż za przyczyna tak nagłego pomnożenia się bydź może? nie inną znayduię, tylko że przytułek ten iest ponętą dla całey i zagraniczney nawet okolicy, do niego się więc cisną. Ciśnienie się, to iest chwałą Założycieli tego Instytutu. Czułe serca Dam, a na czele Ich JW. Woiewodziny Małachowskiey, węgielny kamień Instytutu tego założyły. — Senat Rządzący, szczupły, ale stateczny fundusz, gdy rozsypane pod różnemi Administracyiami, na podobny przedmiot cierpiącey ludzkości, fundusze w iedno zebrał, i do Towarzystwa tego przyłączył. Publiczność, że w różnych czasach roku przez ofiarowanie do Loteryi fantów, przez zakupienie biletów zabawę z cnotą łączy, ale rzecz każda ma swoie granice, które mimowolne chęci sam czas przybliża.

Ztąd wnoszę, że nie ratować złe, ale zapobiegać złemu należy, usunąć przyczynę, nie będzie skutku, w progressyi rozszerzanego miłosierdzia, liczba do niego, będzie się rozszerzała, a

pewnym upadkiem zakończy się pewnie. Uwielbiać nam należy Komitet do tego Instytutu z Dam i Mężczyzn złożony, administracyia doskonała, nad siły i sposobność, widziemy iak iest czynną ale im bardziey swóie starania wysila, tym prędzey zbliża upadek i potrzebuie Rządowey pomocy, nie pieniężney, bo ta skutkować nie będzie, owszem da nową ponętę obcemu żebractwu, a próżniakom wskaże, że od późnieyszego żebractwa wstrętu mieć nie będą, ale potrzebuie zaradzenia zbytniemu napływowi. Słowo Policyia niezaspokaia, ieżeli nie iest czynna: Mieyska przy rozlicznych swych obowiązkach, temu przedmiotowi nie wystarczy, indagacyia przy Rogatkach, kto? po co? do miasta idzie niepodobna, dalsza przeto bydź powinna, i to biorę za zasadę do proiektu Prawa. Proiektu nie z mego utworzenia, ale światłego i Szanownego Męża Jenerała Paszkowskiego w tey Izbie czytanego na zeszłym Seymie o *Policyi Wieyskiey*, który mogąc łatwo przystosować do Dobroczynności, wnoszę żeby każda wieś bez wyiątku miała sobie przepisane Instrukcyie Policyine, wyłączne od tych, które Woytów obowięzuią, bo Woyt w kilku wsiach mieszkać nie może, a zatym ani dostrzegać. Zastępcy Wóytów, Sołtysy, Przysiężni z Gromadą powinni dać baczność na włóczęgów, i z pierwszey wsi zaraz za granicę wyprowadzać, a dalsze przez któreby takowy się przekradł, były wszystkie odpowiedzialnemi, i to na fundusz Dobroczynności mniey, więcey podług Decyzyi Wóyta Gminy. — Ta, lub tey podobna ostrożność, nie tylko ciśnienie się żebraków wstrzyma, ale nawet próżniaków, ludzi bez sposobu do życia, którzy albo Dom dobroczynności, albo kryminalny zaludniaią. *Principiis obsta, sero medicina paratur.* — Na samey granicy kraiu naszego oddalać ten gatunek potrzeba. — Co zaś tycze się ubogich w obrębie Rzeczypospolitey, wróćmy do tey cnoty, którą mieli przodkowie nasi: w wielu miasteczkach były kościoły pod tytułem S. Ducha, były przy nich Szpitale dla ubóstwa mieyscowego, a po wsiach przy kościele Parafialnym bywały Szpitale. — Opis stósowny do tego, tę chwalebną Ojców naszych ludzkość mógłby wznowić, iżby każda wieś pewną składką, zacząwszy od Dworu żywiła.

Jeżeliby Prawo w tym Duchu, iak wymieniam nastąpić mogło, przyznaię że może iaki wydatek z Skarbu byłby potrzebny. Prawda, ale i tę Szanowna Reprezentacya przyzna, że na tak ważną potrzebę, gdzie idzie o bezpieczeństwo publiczne, cokolwiek wydać, nie iest wydać co zbytecznie.

Upraszam JW. Marszałka o podniesienie proiektu o Policyi Wieyskiey JW. Jenerała Paszkowskiego, który w Aktach Seymowych pewnie iest zachowany, i spodziewam się, że cała Izba Prawodawcza tego żądać będzie.

Dalsze głosy w następnym Numerze umieszczone będą.

Leon Chwalibogowski,
Sekretarz Seymowy.

Z Poznania d. 3 Grudnia.

Król Jmć mianował taynego Radcę sprawiedliwości Zakrzewskiego Dyrektorem nowo utworzoney Kommissyi do u-

regulowania dóbr szlacheckich i posiadłości włościańskich.

W Santers (w W. Xięztwie Poznańskiem) gdy w XIV. wieku budowano kościół Farny, znaleziono 3 kości zwierzęce, olbrzymiey wielkości, a szczególniey żebro, maiące 5 stóp i 11 cali długości, 11 cali szerokości, a 6 cali grubości, co oczywiście dowodzi, iż niegdyś w Polsce były tak ogromne zwierzęta. Kości te znayduią się dotąd przy wspomnionym kościele. Zyczeniem iest naturalistów, aby rzeczone kości zostały umieszczone w iakiem muzeum dla dokładnego wyiaśnienia i oznaczenia nazwiska zwierząt, do których należały.

Z Petersburga d. 9 Listopada d. k.

(Z Kuryiera Litewskiego.)

Gazeta Senacka ogłosiła opiniią Rady Państwa przez Jego Cesarską Mość d. 29 Marca r. b. potwierdzoną, uznaiącą dom Abymelików za Kniaziów Gruzińskich, a razem wykreślaiącą go z popisu podatkowego, na osnowie dyplomatu zmarłego Cara Harakliusza II. na dostoyność Kniazia Abelowi Abymelikowu wydanego, a potwierdzonego przez Cara Jerzego.

Podług teyże Gazety Cesarz Jegomość dnia 10 Kwietnia r. b. potwierdził opiniią Rady Państwa, nadaiącą szlachectwo iedenastu synom officerskim, których oycowie służyli rzeczywiście w służbie woyskowey, a synowie ci porodzili się przed postąpieniem oyców ich na stopień officerów, na osnowie praw Państwa.

Tegóż dnia Cesarz Jegomość potwierdził opiniią Rady Pańswa, uznaiącą, iż dzieci officerów korpusu feldiegierskiego, mogą bydź wynoszonemi do godności szlachectwa, zarówno z dziećmi officerów inney służby wyskowey.

Z Wilna d. 16 Listopada d. k.

Nayiaśnieysza Cesarzowa Jeymość, Maryia Federowna łaskawie przyiąć raczywszy od autora naypoddaniey ofiarowane dzieła: *Kurs Fizyki Experymentalney* i *Początki Mineralogii*, wydane przez P. Felixa Drzewińskiego, Doktora filozofii, adjunkta w Cesarskim Uniwersytecie tuteyszym, rozkazała oświadczyć mu wysokie swe zadowolenie, które miał szczęście otrzymać w liście Sekretarza Cesarzowey Jeymości, Radcy Stanu i Kawalera Adelunga, pod dniem 14 Września r. b.

Z Berlina d. 9 Grudnia.

Nayiaśnieyszy Pan raczył do Magistratu i Deputowanych miasta Berlina następuiący Gabinetowy rozkaz wydać:

Podczas uroczystości z powodu przyięcia Królewicowey Następczyny tronu władze mieyskie, korporacyie, obywatele i wszelkie klassy mieszkańców tak niezaprzeczoną okazali do Mnie i Królewskiego moiego Domu przychylność, iż znayduię przyiemny powód do oświadczenia im szczególnieyszego Moiego ukontentowania i wdzięczności za te dowody wiernego przywiązania. — W Berlinie dnia 30 Listopada 1823.

Fryderyk Wilhelm.

Odiechali ztąd Wielki Mistrz garderoby, nadzwyczayny Poseł i pełnomocny Minister przy wolnych miastach Niemieckich, Hr. Grotte, do Hamburga; Jenerał porucznik i dowódca 3ciey

dywizzi Krafft do Szczecina; Minister stanu W. Xięztwa Meklenburgsko-Szweryńskiego Plessen do Ludwigslust; Kr. Duński nadzwyczayny Poseł i pełnomocny Minister przy Król: Hiszpańskim Dworze, Hr. Dernath, do Paryża, a Podpułkownik i Adjutant skrzydłowy J. Król: Mci Lucadon gońcem do Petersburga.

Przybył tu Ces: Austryiacki Gabinetowy goniec Liepscher z Wiednia.

Kr. tayny nadworny Radca i Redaktor Powszechney Pruskiey Gazety stanu Heun, oznaymił, iż kwartalna prenumerata na tę Gazetę na przyszły kwartał w Król: Pocztamtach wszystkich prowincyy Pruskich przyymowana będzie w kwocie iednego talara i 15 srebrnych groszy.

Z Drezna d. 1 Grudnia

N. Krol udzielił Xciu Angouleme order Rucianey korony.

Xże Ludwik Hesko-Darmstadtski, naystarszy syn Następcy tegóż W. Xięztwa, przybył d. 20 Listopada do Lipska i rozpoczął słuchanie nauk w Uniwersytecie

Xże Jan i Małżonka iego poiechali do Schleiz, dla powitania Królewicowey Następczyny tronu Pruskiego Elżbiety w przeieździe do Berlina.

Seym naszego Królestwa rozpocznie się z nowym rokiem,

Od granic Hiszpańskich d. 28 Listopada.

Czwarty korpus, który powracał już do Francyi, odebrał rozkaz zatrzymania się. Lecz rozkaz ten nie pochodzi z przerwaney spokoyności w Katalonii, ale tycze się zapewne rozporządzenia pochodu woyska. Może także dla tego, iż z czwartego równie iak z piątego korpusu, którego część woysk stoi w wyższey Katalonii, w okolicach Lerydy, wyznaczone będą woyska do obserwacyynego korpusu, który pozostać ma w Katalonii, ponieważ oprócz pozostałego w Hiszpanii osadniczego woyska, stać maią w Perpignanie i Baionie obserwacyyne dywizyie.

Sąd woyskowy w Perpignanie iest ciągle czynny, ponieważ pomiędzy poymanemi w konstytucyynem Hiszpańskiem woysku służącemi Francuzami, znayduią się tacy, którzy podług ustaw zasługuią na karę śmierci.

Były konstytucyyny Naczelnik Mendez Vigo został na żądanie iako ieniec Francuzki na słowo honoru na wolność puszczony.

Pomiędzy przybywaiącemi do Perpignanu Hiszpańskiemi wychodniami znayduią się oprócz wielu Xięży, bogaci kupcy, a między temi Gironella z Barcellony, który podpisał razem kapitulacyią względem tey twierdzy. Tak z liniiowego woyska, iako i milicyy opuszcza wielu Hiszpaniią, ponieważ nie sądzą się bydź bezpiecznemi od obelg współziomków. Milans miał w Gironie istotnie wystawionym bydź na niebezpieczeństwo, lecz zasłoniły go woyska Francuzkie.

Z Madrytu d. 25 Listopada.

Gdy rada Kastylliyska miała zaszczyt przypuszczoną bydź do ucałowania ręki J. K. Mci, Prezes iey wyraził w mowie: " Nayiaśnieyszy Panie! Jakaż może bydź dla nas pi[illegible]nieysza chwila nad tę, w którey waleczne i zręczne

woysko mądrego Monarchy Francyi skruszyło kaydany, które bezbożność i bunt na W. K. M. włożyły. Powrót W. K. Mci w pośród wiernych Jego podłanych Madrytu był ieszcze świetnieyszy, iak w owczas, gdy po obaleniu tego, który rzekomo kierował losami Europy wrócony nam zostałeś. Wysoka rada Kastylii przy wysokich swoich przeznaczeniach naylepiey ocenić może, iak drogim iest dla narodu Monarcha, który ożywiony czystą i ustawiczną gorliwością o iego stara się sławę i dobro.„

J. K. M. wyrokiem pod d. 20 b. m. zatwierdził uchwały tymczasowey Junty i Rejencyi z d. 12 Maia i 7 Lipca względem byłego Gubernatora w Walencyi, Jenerała Elio. Naystarszy syn iego nosić będzie tytuł Margrabi de la Lealtad (rzetelności.) Cała pensyia, którą pozostała po nim wdowa pobiera, przeyjdzie po iey śmier i w równych częściach na wszystkie iey dzieci. Rodzina ta dołączyć ma do rodowitego swoiego herbu Królewską koronę i początkowe zgłoski słów; *Fidelidad*, *Lealtad*, *Honra* (Wierności, rzetelności i honoru.)

J. K. M. rozkazał wszystkie członki byłey municypalności Madryckiey przed iego wiazdem uwięzione uwolnić.

D. 22 otworzył J. K. M. osobiście Ministrowską radę, która wyrokiem d. 19 mianowaną została. Pierwsze iey posiedzenie trwało prawie dwie godziny.

Rozkazem z Araniuez pod d. 12 b. m. oznaczył J. K. M. iż nakazane pod d. 2 zniesienie junt oczyszczenia, nie rozciąga się do członków gwardyi Królewskiey, gdyż te winny się przed Jenerałem dowodzącym gwardyią oczyścić.

Jenerał Bessieres, który iuż raz o mało na rusztowaniu głowy nie utracił, wpadł znowu w niełaskę i do Albacet na mieszkanie posłany został, a Jenerałom Cisneros i Locho zabroniono bawić w Madrycie. Ostatniego miał J. K. M. nie uznać za Marszałka polnego, ale iako podpułkownika.

Officer Azlor, który miał zlecenie odebrać Riego z rąk Francuzów, zabity został w poiedynku z officerem Francuzkim w Santa Cruz de Mudella, przyczem officer Francuzki był także raniony.

Z Santander piszą, iż d. 16 b. m. widziano tam z zadziwieniem przybyłych z Kadyxu na okręcie 159 liberalistów, którzy zamyślaią tam z wielu innemi konstytucyionistami z innych okolic przybyłemi osiąść. Pomiędzy wysiadłemi na ląd d. 16 znayduie się także Deputowany Alvear. Poważył on się publicznie oświadczyć: że nie obstaie więcey przy konstytucyi Stanów, ale dwie izby ustanowione bydź muszą, i ieżeli to w przeciągu trzech miesięcy nie nastąpi, tedy nowa wybuchnie rewolucyia!

Hr. Saldanha ułożył J. K. Mci list wierzytelny iako Poseł Króla Portugalskiego.

Gubernator Gibraltarski nakazał wszystkim znayduiącym się w tey twierdzy wychodniom Hiszpańskim oddalić się w 24 godzin. Jeden tylko Jenerał Alava otrzymać mógł pozwolenie do pozostania.

Z Lizbony d. 12 Listopada.

Duch reakcyyny nie iest u nas tyle czynnym ile w Hiszpanii; z tem wszy-

stkiem śledzą ieszcze uwięzione osoby i nie wiedzieć co się z niemi stanie. Znany Jenerał Sepulveda żyie na osobności w prowincyi.

Pragną powszechnego przebaczenia, ale nie wiedzieć kiedy to życzenie spełnionem zostanie.

J. K. M. wyniosł P. Saldanha da Gama, którego Ambassadorem przy Dworze Wiedeńskim mianował, na Hrabię Porto-Santo. P. Saldanha był już w 21 roku Wielkorządcą w Marinhao, poźniey Posłem w Petersburgu, a daley pełnomocnym Ministrem na Kongressach w Laibach i Opawie. Po wybuchnieniu rewolucyi wzbraniał się zaprzysiądz konstytucyi Stanów.

Z Paryża d. 2 Grudnia.

Z główney kwatery Oiarzun wydał Xże Angouleme d. 22 Listopada rozkaz dzienny, w którym dziękuie woysku za czynioną w ukończoney woynie służbę.

Przygotowania na przyięcie Xcia Angouleme bliskie są ukończenia. Pomiędzy przepisami, które w tey mierze oznaymione zostały, czytamy, że wiazd iego będzie przez 8 dni przez mieszkańców Paryża obchodzony, a attak Trocadero będzie przez cały czas w kole Olimpiyskim ludowi wystawiany. Bankiet, który miasto Xciu Angouleme daie oznaczony iest na 15 b. m. Xże odbył prawie konno całą podroż z Hiszpanii i miłość żołnierzy do siebie bardziey ieszcze pomnożył przez odwiedzanie lazaretów, dowiadywanie się o stanie ranionych i chorych, i kosztowanie nawet ich jedzenia — We Francyi okazywano wszędzie, iak sobie wystawić można, naywiększą radość z powrotu Bohatera po odniesionem zwycięztwie i Bordeaux tak dalece odznaczało się od wszystkich innych miast, że Xże zawołał nieraz: "To tak iak w 12 Marca!" (*) Skromność tylko Xcia odwieść mieszkańców mogła od wyłożenia z powozu koni i zaciągnienia go do miasta. Pod tryumfalnym łukiem, gdzie zatrzymał się, podał mu Rycerz Montange w imieniu dawney gwardyi Królewskiey, z którey kilku członków mieszka ieszcze w tamteyszych okolicach, winiec laurowy. W wieczór podczas powszechnego oświecenia widziano pomiędzy przeźroczami kotwicę obok działa, dla uczczenia także będącey pod rozkazami Xcia siły morskiey. — D. 30 przybył Xże Angouleme do Tours.

P. Rothschild otrzymał krzyż legii honorowey.

Pomiędzy zakazanemi świeżo w Hiszpanii dziełami znayduie się także: "Krótki zbior z historyi o Jnkwizycyi z Lorente przez Leonarda Gallois."

Przyszłość Hiszpanii, ile przenikliwość zasiągnąć może i z teraźnieyszych stosunków wnieść się daie, nie okazuie wcale pomyślnych widoków. Ciąży teraz ten kray 15 tysięcy milliionowy realów dług; gdyż traci (wyraża Dziennik Sporów) 1) dobra narodowe, które iedyną były nadzieią spłacenia go; 2) Amerykę, która od 30 lat była iedynem źrodłem zastąpienia iey potrzeb; 3) reprezentacyyny Rząd, który iedynie był zdolny do ściągnienia do kraiu kapitałów i zagranicznych przedsiębiorców fabryk; 4) większą liczbę kupców i ka-

(*) *D. 12 Marca 1814 miasto Bordeaux oświadczyło się iak wiadomo naypierwsze z miast Francuzkich za Burbonami.*

pitalistów, do których uciekać się rząd mógł w nadzwyczaynych potrzebach; 5 i 6) przez konstytucyyny Rząd i za Jozefa zawiedzeni podatkuiący. Do tego przydać potrzeba, iż Hiszpaniia dla zasłonienia corocznie nieodzownego wydatku 7 do 800 mill. realów uciec się musiała do zaprowadzonego przed 20 laty istnieiącego podatku, który w szczęśliwych czasach nie przynosił nad 500 mill. realów rocznie. W takiem położeniu rzeczy i przy skłonności ludu, który raz za, drugi raz przeciw rewolucyi iest, byle tylko żadnych nie płacił podatków, Skarb poczytać się może szczęśliwym gdy zbierze rocznie 300 mill. a zatem będzie miał do zasłonienia rocznie do 500 mill realów. Sprzedarz dóbr narodowych i wielkie rozwinięcie bogactw ludu, które reprezentacyyna konstytucyia, albo raczey stan rzeczy zrządził, że dobra podniosły się nad szacunek, a obligacyie kraiowe do 87 za sto, i ruszyły się w obieg pieniądze, były iedynym sposobem wydźwignienia kraiu z przykrego położenia. Lecz ten sposób iuż minął i może nigdy się nie wrocić, a nieszczęście stawać się będzie z powodu usunięcia do niego przyczyn co raz uciążliwszem, bo oddaleni żołnierze, pozbawieni chleba ludzie przez zemstę i z nędzy rozsypią się po całym kraiu i niszczyć go będą.

Ces. Rossyyski Ambassador, Hr. Pozzo di Borgo, powrocił tu d. 15 Grudnia z swoiego do Madrytu poselstwa.

Minister Bawarski Hr. Bray miał d. 27 z. m posłuchanie u Króla naszego.

Kr. Akademiia umieiętności Francuzkiego instytutu przybrała za korrespondującego swego członka do Sekcyi chemii Professora chemii i farmacyi, Dokt: Stromayer w Gettindze.

Xiężna Angouleme uda się, iak dotąd iest wiadomo, do Chartres przeciw Wysokiemu swoiemu Małżonkowi, Monsieur (Oyciec iego) do Wersalu, a Xiężna Berry z dziećmi swoiemi do St. Cloud.

Wielki Referendarz Margr. Semonville, doniosł Parom, którzy chcą Xciu Jeneralissim złożyć hołd, że J. K. Wysokość przybędzie d. 2 Grudnia przed rogatkę Gwiazdą zwana.

Dziennik *Memorial* miasta Bordeaux zawiera list z Madrytu, który donosi: „ Względem woyska i skarbu nie wyszły ieszcze żadne rozporządzenia, z czego wynika nieiaki nieład, który zatrważa prawdziwych przyiaciół porządku i spokoyności „

Przybyły tu Ces. Rossyyski Kanclerz orderów i Wielki Podkomorzy, Hr. Naryszkin.

P. Bernadac młodszy, właściciel hamerni żelazney pod Sahore (w depart. wsch. Pireneów) otrzymał podczas ostatniego rozdawania nagrod z rąk J. K. Mci medal złoty za wystawienie surowey stali z swey rękodzielni.

Dziecięciu pewney kobiety, która będąc nim ciężarną kazała sobie krowią ospę zaszczepić, chciano ią zaszczepić; ale żadnym sposobem nie chciała się przyiąć; sądzą zatem, iż zaszczepienie matce w tym stanie wpływało na dziecię. Dla docieczenia tego pożądanego postrzeżenia, czynione zatem będą dalsze doświadczenia.

Z Londynu d. 29 Listopada.

Podług naynowszego z Plimut doniesienia Mina przybył tam nie na Fran-

cuzkiem, ale Hollenderskim okręcie i wiele osób ubiegało się o iak naylepsze iego przyięcie.

Twierdzą z pewnością, że Kapitan Parry na przyszłą wiosnę przedsię weźmie trzecią podróż na odkrycia na morzach pod biegunem północnym, do czego następuiący podaią powód: Podczas pierwszey swey podróży, gdy wszedł do Sundu Lancaster, znalazł otwór, któremu nadał nazwisko Xże Rejent, ale daley go nie zgłębiał, rozumieiąc, iż ciągnie się ku południo-zachodowi; zostawiwszy go zatem na lewey stronie popłynął na północny zachód, gdzie otoczyły go lody i znaydował się w wielkiem niebezpieczeństwie. Admiralicyia postanowiła teraz i tę zatokę kazać zgłębić, aby niczego nie zaniedbać coby posłużyć mogło do przeprawy przez lody biegunowe. Kapitan Parry popłynie znowu na dawnym swoim okręcie Hecla, i iest tego mniemania, iż ieżeli przeprawa iest podobną, tedy tylko tą drogą; gorliwość i wytrwałość iego okaże bezwątpienia czyli iest podobieństwo przeprawy lub nie.

W Szpitalu Guy czynione było d. 21 b. m. doświadczenie na psie nowego narzędzia wynalazku P. Cooper do wyczyszczenia żołądka. Zadano mu drachmę opium i po 33 minutach wypróżniono powyższym narzędziem iego żołądek, tak, iż zwierzę, które po zażyciu tey trucizny na pół było nieżywe, zaraz przyszło do sił i w kilka minut iak zupełnie zdrowe skakało.

Z Alexandryi d. 15 Sierpnia.

Młody Francuz, Desloches, wynalazł sposob sprowadzania tu z Francyi lodu i zachowania go bez stopienia przez kilka miesięcy. Basza udzielił mu na wprowadzanie nigdy nieznaney tu, ale nader pożyteczney w wszystkich domowych potrzebach w naszym klimacie tey Substancyi, pięcioletni przywiley, przyczem młody spekulant milliony zyskać może. — Wielu Francuzkich officerów służy teraz w woysku Baszy i zaprowadzili w nim, ile klimat i religiia dozwala, Europeyską karność. Były Adjutant Jenerała Grouchy, Pułkownik Seves, ma w wyższym Egipcie w Siout 20,000 pod swoiemi rozkazami, w których zaprowadzona już iest po części Europeyska karność.

Z Hagi d. 30 Listopada.

Na wczorayszem posiedzeniu drugiey izby Stanów jeneralnych odczytana została podana Prezesowi prośba, w którey zachodzi użalenie na nizką cenę zboża i drzewa, i za przyczynę tego podane iest dozwolone wprowadzanie obu artykułów z północy. Proszący żąda, aby szkoduiący na tem wynadgrodzonemi byli.

Z Batawii piszą pod d. 12 Lipca: że mianowany dla Borneo Kommissarz rządowy P. Tobias powrócił tam z swego poselstwa do Sambas i Pontinak. Przy urządzeniu rzeczy w Sambas wypadało koniecznie użyć pomocy woyska. Oddział naszego woyska był nagle od Chinczyków napadniony, ale chociaż byli 7 razy licznieyszemi od naszego woyska, zostali iednak wszędzie odpartemi. — W Palembang panuie nayzupełnieysza spokoyność, i Kommissarz nasz tak umiał rzeczy urządzić, iż pomiędzy Naczelnikami i ich ludem, tudzież urzędnikami Niderlandskiego rządu naylepsze znowu porozumienie i zaufanie zachodzi.

Przy rozpoczęciu zwyczayney prenumeraty na Gazetę Krakowską od 1go Stycznia 1824 uprasza Redakcyia Łaskawych Czytelników o wczesne się zgłaszanie.

DODATEK
DO Nro 101.
GAZETY KRAKOWSKIEY

z Krakowa Dnia 17 Grudnia 1823 Roku we Srodę.

Z Wiednia d. 9 Grudnia.

Odłożone z d. 20 Listopada na 7 Grudnia rozdanie nowo mianowanym Kawalerom orderu Runa złotego odbyło się w tym dniu z naywiększą uroczystością. Nayiaśnieyszy Cesarz udał się potem z całym Dworem i Kawalerami do zamkowego Kościoła na uroczyste Nabożeństwo, po ukończonem Nabożeństwie powrócił z całym orszakiem do obrzędowey Sali, gdzie nastąpił obiad publiczny, podczas którego Nayiaśnieyszy Pan rozmawiać raczył z wielu członkami ciała dyplomatycznego. N. Cesarzowa z wielu członkami Rodziny Cesarskiey i swoim Dworem znaydowała się w zrobioney na przeciwko tronu trybunnie na tey uroczystości.

Ces. Rossyyska akademiia umieiętności, Towarzystwo Azyiatyckie w Paryżu, i Kr. akademiia umieiętności w Caen, obrały C. K. nadwornego Radcę i Tłumacza, Jozefa Hammer, swoim członkiem, i J. C. K. M. dozwolił mu nayłaskawiey przyiąć ich dyplomata.

Dostrzegacz Austryiacki pod d. 7 Grudnia zawiera następuiący artykuł:

Spektator Smierneński umieścił w ostatnim swoim Nrze niektóre uwagi o właściwem znamieniu woyny między Turkami i Grekami; uwagi, których dla widoczney ich rzetelności nie wahamy się udzielić naszem Czytelnikom. Woyna iak tu iest opisana, nie okazuie Turkom żadnych pomyślnych widoków, a naymniey prędkiego iey ukończenia. W mieyscu tego prawdziwego i nadzieiom powstańców tak pochlebnego obrazu, próżność Greków i łatwowierność lub stronnictwo ich korrespondentów wystawia inny i wcale zmyślony. Wszystkie Europeyskie gazety, zwłaszcza Francuzkie zapełniane są listami i doniesieniami z Tryiestu, Liworna, Korfu, Zante, i t. d. ktore opisuią wielkie działania powstańców, wystawienie licznych woyk, w kolomnach po 5, 6, i więcey tysięcy, łączne działania flott Greckich i wygrane bitwy, co wszystko iest zmyślonem i tylko w imaginacyi istnieie. Doświadczony woyskowości znawca, ktory dosyć długo przypatrywał się z bliska tamteyszym zdarzeniom, i wymienienie iego nazwiska nie mało przydałoby wiary iego zeznaniom, zapewnia, iż

przez cały czas kroków nieprzyiacielskich między Turkami i powstańcami, mimo wielkiego krwi rozlewu, ani na lądzie, ani na wodzie nie zaszło żadne zdarzenie, ktoreby podług Europeyskiego woyskowego zwyczaiu, i spoobsu mowienia, zasługiwało przynaymniey na nazwisko potyczki. Woyna Grekow iest woyną obronną i urywkową, i z tego względu uciążliwą i niebezpieczną dla Porty. Dla czegoż przez próżne wielomówstwo zaprzeczaią iey prawdziwego znaczenia? Dla czegóż Europa zamiast prawdziwey historyi tey uporczywey woyny, ile przy trudnych związkach zachodzi możność, łudzoną bydź ma co poczta śmiesznemi baśniami? — Po niektórych uwagach nad Goura, który w cytadelli Ateńskiey na przekor naywyższey władzy, nieograniczenie włada, przechodzi Spektator na Odysseusza, o którym mówi: Odysseusz bardzo zdatny i zręczny woiownik, założył swóy oboz na wzgorzach niedaleko Aten. Tu trzyma się z około 2000 ludzi, którzy raz są płatni, drugi nie; w ostatnim przypadku rozbiegaią się po okolicach i często żyć muszą na wzór Moreotów samemi korzonkami. To mizerne życie nadaie im wielką wyższość nad Turkami, którzy lubo przyzwyczaionemi także są do mizernego życia, nie mogą iednak onego długo znosić. Tey okoliczności przypisać szczególniey należy przeciąganie się powstania, iakkolwiek Grecy iego ukończenia pragną, a sposób do tego posiadaią Turcy. Woyna tamteysza iest woyną pocztową, ustawiczną zmianą przypadkowych potyczek, ucieczki i powrotu. Grecy nic posiadaią żadney jazdy. Gdy uderzy na nich jazda Turecka, uciekaią na wszystkie strony i znikaią; lecz wkrótce zbieraią się znowu na wzorzach lub wąwozach, które im są znane. Turcy przebiegaiąc przez nieiaki czas pustynie, w których nic znaleść nie można, zmuszonemi są cofnąć się. Na owczas powracaią Grecy i trzeba na nowo przeciw nim postąpić. Jakkolwiek kray bardzo iest spustoszony, Grecy znayduią iednak zawsze czem się pożywić, gdy Turcy bez dostatecznego zapasu żywności ruszyć naprzód nie mogą. Między innemi okolicznościami w tey walce słabego przeciw mocnemu, maią Grecy tę osobliwszą korzyść, że tak dobrze biegaią, że na naybystrzeyszym nawet koniu dognać ich niemożna. Odysseusz sam znany iest iako dobry biegus. Przy takim położeniu rzeczy walka, iakkolwiek kray dużo cierpi i mieszkańcom się sprzykszyła, przeciągnąć się długo może, a to z większą szkodą Turków, którzy wszystko, a Grecy nic do stracenia nie maią. (*) Mieyscem boiu iest kray, w którym nietylko żywności znaleść niemożna nie nadto poprzerzynany iest wąwozami, pagórkami i wzgorzami, w którym zwycięzca nazwiskiem tylko zwyciężyć może, ponieważ ratuie iedynie swoią osobę i zwrót do kraiu swego, a prawdziwe zwycięztwo na tem zależy, aby zwycięzca utrzymać to mógł co się zdobyło. — Na morzach podobnież się dzieie. (**)

(*) *Tu iest tylko mowa o położeniu rzeczy w Morei, Liwadyi i Tessalii; gdyż na bogatych wyspach Greckich zachodzą wcale inne okoliczności, które sprzeciwiaią się ukończeniu woyny.*

(**) *To nie tyczy się woyny morskiey, ale zupełnie żadnemi warowniami nie zasłonionych wysp na Archipelagu. Z tem*

Skoro pokażą się flotty Tureckie, uciekaią zaraz Grecy z słabych mieysc do warownieyszych. Takim sposobem widzieliśmy nieraz wszystkich mieszkańców wyspy Myconi uchodzących na Jpsara, Speziotów na Hydra, a z Syra na Tine. Z Kubea ratowali się Grecy na pobliskie wyspy, a z Aten po trzykroć uciekali na Salamis i Egina, iak dawniey Kandyiańscy Grecy na okoliczne skały. Wyspami do których uciekaią się w podobnych wypadkach Moreoci, są ich niedostępne góry Woyna ta nie da się z żadną inną porównać, i tam daley. —— Na końcu tego artykułu mówi Spektator o Maurokordatym iako o iedynym mężu, który iest zdolnym do kierowania powstaniem, gdyby iego ziomkowie mieli wyobrażenie o przymiotach, które posiada, a im na nich zbywa. Naczelnicy woyskowi iak wiadomo wcale przeciwnego są zdania o iego zasługach.

wszystkiem powyższe uwagi zastósowanemi zupełnie bydź mogą w ogóle do woyny morskiey. Lekkie statki powstańców, a osobliwie palne zadały nieraz okropne ciosy flocie Tureckiey Wszelako iest śmiechu godną rzeczą, gdy gazety głoszą: "ta lub owa dywizyia Greckiey flotty szuka Kapitana Baszy dla wydania mu bitwy." Grecy znaią to dobrze, że to nie iest i bydź nie może przeznaczeniem ich okrętów.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

robione w Obserwatoryum Astronomicznem Uniwersytetu Jagiellonskiego, *w Miesiącu Grudniu roku 1823.*

Dzień	Wysoko: Baromet:			Stan Thermometru			Hygrometr	Wiatr	Stan Atmosfery.
	rano	po poł:	wieczr:	rano	po poł	wieczr:	rano pop: wie:	ran: p.p. w.	
13.	27.2,0	27.2,4	27. 1,9	† 2.	† 2.5	0.	85° .70. 85	O. O O.	poch poch poch
14.	27.2,6	27.2 11	27. 3,9	0	1.	† 0. 4	92. 85. 96.	O. O O.	poch poch poch
15.	27.5,0	27.5,8	27.6,2	— 0,4	— 0,8	— 1. 2	92. 98. 90.	O O .O	snieg snieg poch.

Dnia 15 i 16 Grudnia 1823 r.

Cena Zbóż różnego gatunku na Targu w Krakowje sprzedawanych.

Korzec	1. Zł.	gr.	2. Zł.	gr.	3. Zł.	gr.	4. Zł.	gr.
— *Pszenicy*	12	15	15	—	11	—	10	—
— *Żyta*	7	—	6	15	6	—	—	—
— *Jęczmienia*	5	15	5	—	4	20	—	—
— *Owsa*	4	—	3	15	3	6	3	—
— *Jagieł*	17	—	6	—	15	—	—	—
— *Grochu*	7	15	7	—	6	15	—	—
— *Rzepaku*	18	—	17	—	16	—	15	—

W Gdańsku dnia 5 Grudnia.

Łaszt 3. Korcy wynoszący.

Pszenicy	od	Złp.	160	do	210.
Żyta	—	—	100	—	110.
Jęczmienia	—	—	80	—	86.
Owsa	—	—	60	—	66.
Grochu	—	—	110	—	120.

Bieg Pieniędzy

W Krakowie d. 16 Grudnia

Czer: Zł: Holl: monetą Courant Złp.	20 gr.	15
detto Cesarski	— 20 —	3
Fryd. Pruskie	— 35 —	—

Louidor	— 38 — —	
złoto frankówki	— 33 — —	
Szeiny Wiedeńskie za 100 .	— 224 — —	
Złoty ryński Szeinami	— 1 — 22	

LOTERYIA KRAIOWA.

W 64 Ciągnieniu d. 17 Grudnia r. b. w przytomności osób od Rządu do tego wyznaczonych, wyciągnięte z koła zostały Numera następuiące:

80 41 28 64. 15.

Przyszłe 65 Ciągnienie dnia 24 Grudnia r. b. przypada.

TEATR NARODOWY.

Jutro we Czwartek d. 18 b. m. dany będzie 1wszy akt z Opery: *Filozofowie w rzekomi*. którą poprzedzi Komedyia w 1 akcie: *Gwałtu gore!*

W Niedzielę dnia 21 daną niezawodnie będzie nowa Opera Włoska w 1 akcie, z muzyką sławnego Kompozytora Fioravanti, pod nazwiskiem: *Il Tuttore burlato (Opiekon oszukany.)* ktora dla niespodziewaney przeszkody w przeszłą Niedzielę daną bydź nie mogła. Którą poprzedzi historyczna Drama z Francuz: P. Frideric w 3 aktach: *Sierota i Morderca.*

DONIESIENIA.

Dnia 19 b. m. i r. o godzinie 10tey ranney na Wesołey przy Krakowie pod L. 220 sprzedane będzie drzewo stare tak na opał, iako też ieszcze i do budowli użyć się mogące. — Dnia zaś 23 i następnych dni tegoż miesiąca i roku na Wesoły przy Krakowie pod L. 217 sprzedane będą meble, faians, stołrzczyzna i t. p. ruchomości. Poczem nastąpi wydzierżawienie dochodów Domu w Krakowie pod L. 217 stoiącego na lat 3 od daty licytacyi zaczynaiące się. — W Krakowie dnia 15 Grudnia 1823 r. *Jarzyński*, Kom: Sąd:

Fabrykant świeżo do tey stolicy przybyły po dokładney probie przez W. Markowskiego Professora Chemii w Uniwers: Krakow: uzyskawszy od Zwierzchności pozwolenie, ma zaszczyt uwiadomić, iż za mierną cenę przedaie w szklanych słoykach wcale nowego wynalazku Szuwaksu, za którego dobroć i skutki ręczy; iest on robiony z tłustości, wcale skórze obuwia nie szkodzi i daie glans nayczystszy. Ma oraz przez siebie robione Mydło natychmiast wyciągaiące wszelkie plamy i tłustości z sukna, kaźmiru, i t. p. tak, iż żadnego znaku nie zostanie, o czem dokładniey drukowane doniesienie obiaśni. Zapewnia, iż każdy kupuiący to oboie zadowolnionym zostanie. Ktoby sobie życzył przepisu takowego Szuwaksu, może go nabydź za umiarkowaną cenę. Mieszka na Stradomiu pod Nrem 1.

P. Goldszmit.

Karol Prokop Kaliga, przez C. K. Uniwersytet Wiedeński approbowany Chirurg i Dentysta, dawszy iuż w wielu znakomitych domach Polskich, między innemi: JJOO. Xiążąt Henryka i Fryderyka Lubomierskich, Ludwika Jabłonowskiego, JJWW. Hrabiów Alfred, i Arthura Potockich i t. p. dowody swey nauki i doswiadczenia, iakie przykładaiąc się szczegolniey do tey gałęzi sztuki lekarskiey w pierwszych stolicach Państw Europeyskich: Wiedniu, Paryżu i Berlinie nabył, pochlebia sobie, że ofiarowane przez niego w czasie kilkunastodniowego pobytu szanowney Publiczności Wolnego Miasta Krakowa usługi tym chętniey przyięte zostaną, im śmieley on za skutek osoby do przyniesienia ulgi w tak dotkliwych i nieznośnych cierpieniach iakiem iest ból zębów, przez niego używane zaręcza.

Podeymuie się wyżey rzeczony zęby nadpsute wyczyszczeniem onych od dalszego zepsucia zachować, osłabione w dziąsłach środkami nieszkodliwemi wzmocnić, wszelkim bolom zębów uszkodzonych łatwo i skutecznie zaradzić, brak naturalnych tak kształtnem i dokładnem wprawieniem sztucznych nagrodzić, że nikt tychże od naturalnych rozróżnić niepotrafi, a ktore nie iak dotąd zwykle nitkami iedwabnemi sprawuiącemi zawsze odór nieprzyiemny przytwierdza, ale sposobem zupełnie nowym, trwalszym, niepsuiącym dziąseł i nieszkodzącym zębom pozostałym.

Mieszka wyżey wyrażony w ulicy S. Jana pod Nrem 485 w domu Xięcia Kazimierza Czartoryskiego; znaleść go tam zawsze można od godziny 11 z rana do 2giey po południu, w którym to czasie woyskowym i ubogim tuteyszego miasta pomoc swą bezpłatnie ofiaruie. Do osób zaś wyższego stanu, gdy tego zażądaią na każde wezwanie gotow będzie do ich własnego udać się domu.

Dnia 13 Grudnia r. b. zginął Zegarek złoty z repetycyiami. Poczciwy znalazca proszony iest, aby oddał go za przyzwoitą nagrodą do Redakcyi Gazety Krak: